

Лекція 2

ПРИНЦИПИ НАВЧАННЯ ІМ І СИСТЕМА ВПРАВ

1. Принципи навчання і вивчення ІМ
(формування ІКК)
2. Вимоги до вправ
3. Типологія вправ
4. Система вправ

1. Принципи навчання

Цілі навчання: **для ЧОГО** навчати?

Зміст навчання: **ЧОГО** навчати?

Принципи навчання: **ЯК** навчати?

ПРИНЦИП (лат.: «основа, першооснова»)

Ієрархія принципів:

- **Дидактичні**
- **Методичні:** загальні, частинні, спеціальні

Дидактичні принципи:

- наочності
- доступності і посильності
- міцності
- свідомості
- науковості
- систематичності і послідовності
- активності
- проблемності
- виховного и розвивального навчання
- урахування індивідуальних особливостей того, хто навчається
- міжпредметної координації

Методичні принципи:

- комунікативності
- взаємопов'язаного навчання ІМ і культури
- урахування рідної мови і культури
- інтегрованого навчання видів МД та аспектів мови
- домінуючої ролі вправ
- автентичності навч. матеріалів
- розвитку автономності студента
- професійної спрямованості
- .....

Частинні методичні принципи

- Формування мовленнєвої компетентності в говорінні
- Формування мовної граматичної компетентності
- .....
- .....

Спеціальні методичні принципи

- Використання наочності
- Подачі нових ЛО
- .....
- .....

2. Вимоги до вправ

Методичні принципи навчання зумовлюють основні **ВИМОГИ** до вправ.

Принцип комунікативності:

1. Навчання спілкуванні через спілкування
2. Вмотивованість вправ
3. Ситуативність вправ (УКС)
4. Фазова структура вправ:
  - Завдання (інструкція)
  - Зразок виконання (факультативно)
  - Виконання (*різні форми взаємодії: в парах, мінігрупах, командах, групові, фронтальні, хорові, індивідуальні*)
  - Контроль (*взаємний контроль, самоконтроль*)

Принцип взаємопов'язаного навчання ІМ і культури:

- Культурологічна зорієнтованість вправ
- Вправи для розвитку соціокультурної спостережливості та сенсibiliзації
- .....

Принцип урахування рідної мови и культури:

- Вправи на аналіз, співставлення і порівняння обох мов і культур;
- Вправи на стимуляцію переносу;
- Вправи на запобігання інтерференції;
- .....

Принцип інтегрованого навчання видів МД та аспектів мови:

Вправи для формування і вдосконалення:

- мовленнєвих компетенцій в усіх окремих видах МД: Г, А, Ч, П**
- мовленнєвих компетенцій в комбінованих видах МД**
- мовних компетенцій для кожного виду МД**
- різна питома вага цих вправ**
- серії / ланцюжки вправ, поєднані комунікативним контекстом**
- ....**

Принцип домінуючої ролі вправ:

- **Питома вага вправ на занятті (питома вага мовленнєвої активності студента на занятті)**
- **домінування мовленнєвих (комунікативних) вправ**
- **допоміжна роль мовних (некомунікативних) вправ**
- **спілкування викладача зі студентами:**
  - **виключно ІМ (переклад на РМ?)**
  - **навчальне спілкування**
  - **змодельоване реальне спілкування**
  - **особистісно-рольова організація**
- .....

Принцип автентичності навчальних матеріалів:

1) НМК (підручники)

2) Додаткові матеріали:

- тексти для А і Ч, вправи**
- матеріали з Інтернету (тексти, вправи, відео)**
- прагматичні наочні матеріали**
- візуальні та аудіовізуальні матеріали**
- навчальні комп'ютерні програми**

3) Відбір додаткових матеріалів

- джерела відбору**
- критерії відбору**

4) Адаптація автентичн. текстів (кількісна, якісна)

5) Умовно-автентичні матеріали

6) Організація матеріалу

Принцип розвитку автономності студента:

Вправи для ознайомлення і тренування стратегій

1) Навчальних

- прямих: для оволодіння мовними і мовленнєвими компетентностями: мнемічних і когнітивних
- непрямих: соціальних, афективних, метакогніт.

2) Комунікативних

- компенсаторних
- соціальних
- афективних
- метакогнітивних

Принцип професійної спрямованості:

Професійно спрямовані вправи:

- виконання вправи + аналіз самої вправи + аналіз процесу виконання**
- порівняння вправ (+ вибір для виконання)**
- прогнозування помилок, обговорення шляхів їх усунення тощо**
- модифікація «готових» вправ: варіювання ступеня складності; додавання ігрового компоненту тощо;**
- завдання на укладання власних вправ**
- евристичні бесіди: аналіз і оцінювання заняття, визначення його мети, обговорення успішного/неуспішн.; досягнення мети ...**

(спочатку на основі власного досвіду, потім із залученням міжпредметних зв'язків)

3. Типологія вправ

Вправа: спеціально організоване в навчальних умовах багаторазове виконання окремих операцій, дій або діяльності з метою оволодіння ІКК або її компонентами.

Навичка: оптимальний рівень досконалості мовленнєвої дії. Її якості: автоматизованість, стійкість, гнучкість, спрямованість на зміст, а не на форму, відсутність напруження і втомлюваності.

Уміння: оптимальний рівень досконалості МД (Г, А, Ч, П) на базі відповідних навичок: граматичних, лексичних і фонетичних.

Критерії	Типи вправ
1. Комунікативність	<ul style="list-style-type: none"> - Комунікативні - Умовно-комунікативні - Некомунікативні
2. Вмотивованість	<ul style="list-style-type: none"> - вмотивовані; не вмотивовані
3. Прийом / видача інформації	<ul style="list-style-type: none"> - Рецептивні; - Рецептивно-репродуктивні; - Рецептивно-продуктивні; - Продуктивні
4. Наявність / відсутність опор	<ul style="list-style-type: none"> - Без опор; - Зі спец. створеними опорами; - З природними опорами
5. Спосіб взаємодії студентів	<p>Парні (послідовні та одночасні); в малих групах; командах; у групі; індивідуальні; фронтальні; хорові</p>

6. Рівень керування діями/діяльністю студента	<ul style="list-style-type: none"> - 3 повним («жорстким») - 3 частковим - 3 мінімальним
7. Наявність/відсутність ігрового компонента	<ul style="list-style-type: none"> - Без ігрового компонента; - 3 рольовим ігровим комп-ом; - 3 нерольовим ігровим комп.
8. Характер виконання	<ul style="list-style-type: none"> - Усні - Письмові
9. Участь рідної мови або 1-ої ІМ	<ul style="list-style-type: none"> - Одномовні - Двомовні (перекл., аналіт. ...) - Тримовні
10. Місце виконання	<ul style="list-style-type: none"> - Аудиторні - Лабораторні (РС-клас) - Домашні

Визначте тип вправи за 1 і 3 критеріями:

1. Прослушайте текст и определите его тему и основную мысль.
2. Спросите своего соседа, чем он интересуется и ответьте на его вопрос:
РО: - Чем ты интересуешься?
- Я интересуюсь спортом и музыкой. А ты?
3. Прочитайте предложения и поставьте глаголы, данные в скобках, в правильную форму прошедшего времени:
Вчера я ... (читать) книгу и ...(смотреть) телевизор. Потом...
4. Ваня и Аня – близнецы. Но у них очень разные характеры. Скажите, какой характер у Ани:
Ваня трудолюбивый, а Аня немного ... .
Ваня замкнутый, а Аня очень ... .
5. Прослушайте слова и проставьте ударения. Повторите слова за диктором.
6. Прочитайте текст и ответьте на вопросы: Кто? Где? Когда? С кем? С какой целью? При каких обстоятельствах?

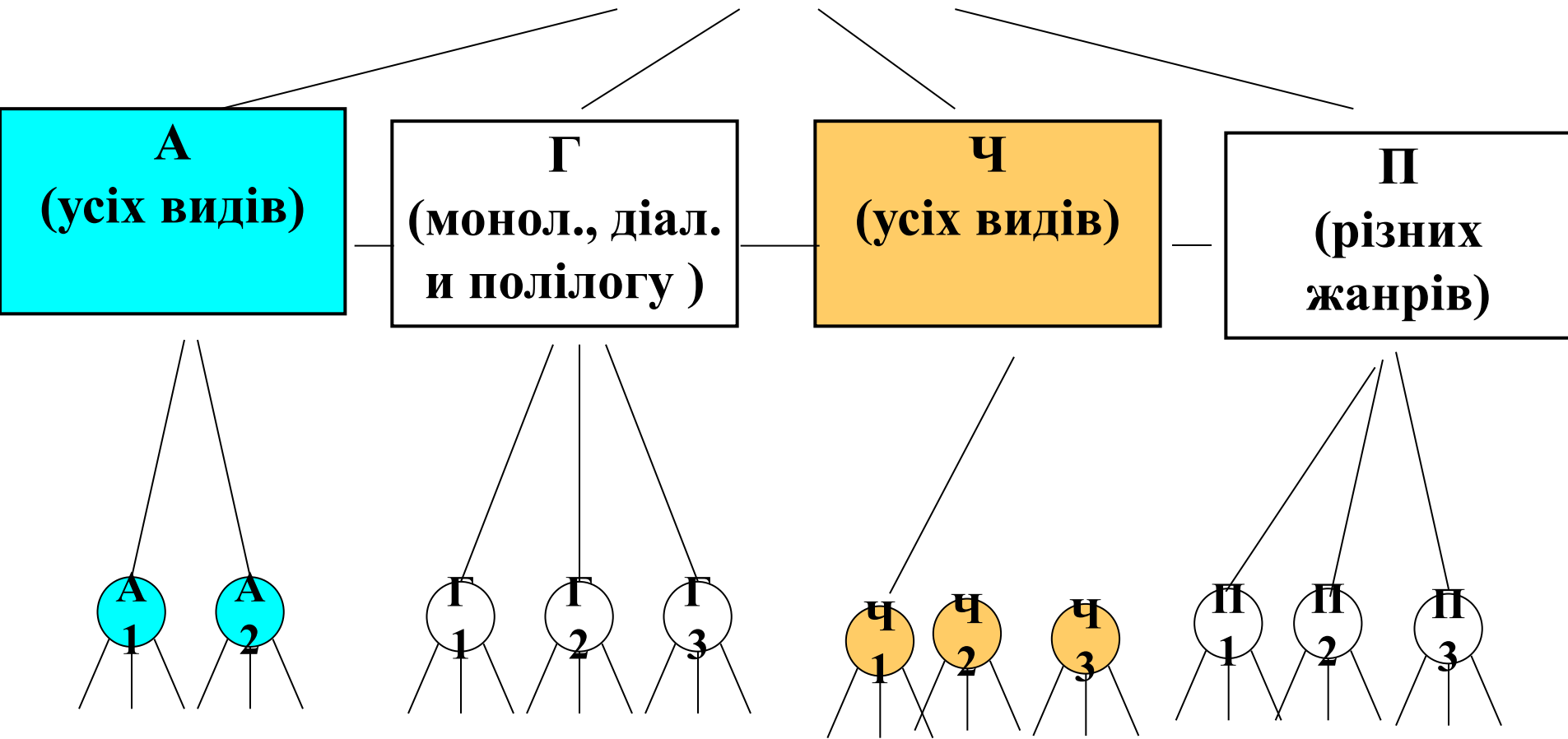
7. Прочитайте текст, найдите в нем грамматическую структуру ХХХ и подчеркните ее.
8. Прослушайте фразы и изобразите жестом их мелодику:
9. Напишите в течение 3 минут однокоренные слова к слову «работа». Сравните: чей список оказался больше?
10. Завтра воскресенье. Пригласите Вашего друга в театр, ответив на его уточняющие вопросы о театре, спектакле, режиссере, актерах, времени и т.д.
11. Вчера вы были на новой модной дискотеке. Ваша группа интересуется вашими впечатлениями и мнением. Расскажите о посещении дискотеки.
12. Вам нужно получить визу в Англию. Заполните анкету.
13. Прослушайте начала фраз и завершите их.
14. Посмотрите внимательно на рисунки. Затем послушайте утверждения и скажите, к какому рисунку относится каждое из них.

Види вправ за основними типами

Типи	Некомунікативні	Умовно-комунікативні	Комунікативні
	ВИДИ	ВИДИ	ВИДИ
Рецептивні	сприйняття й упізнавання/диференціація/ідентифікація звуку, ГС, інтонеми, ЛО	А або Ч повідомлень, запитань тощо на рівні фрази або мінітексту (понадфразової та діалогічної єдності)	А або Ч текстів з метою одержання інформації
Репродуктивні	Імітація, трансформація, звуження/розширення, об'єднання, складання, переклад, переказ	Імітація зразка мовлення (ЗМ), підстановка у ЗМ, трансформація, розширення, завершення, об'єднання, відповіді на запитання, переказ	Переказ тексту, невідомого слухачам
Продуктивні	НЕ ІСНУЄ	Продукування мінітекстів шляхом об'єднання ЗМ у ПФЄ / ДЄ різних типів	Продукування М і Д різних типів, бесіда, дискусія; письмових текстів різних жанрів

Вправи для формування ІКК

ЗАГАЛЬНА СИСТЕМА ВПРАВ

ВАШІ ЗАПИТАННЯ?

ДАВАЙТЕ ЗГАДАЄМО:

Що ми обговорили сьогодні?

Чому так важливо визначити принципи навчання?

Які загальнодидактичні принципи ви знаєте?

Які методичні принципи ми обговорили?

Які методичні принципи зумовлюють основні вимоги до вправ?

Що таке навичка? Що таке вміння?

Що таке вправа? З яких фаз вона складається?

За якими основними критеріями визначають типи вправ?

З яких компонентів складається загальна система вправ?

Рекомендована література:

- 1. Методика формування міжкультурної іншомовної комунікативної компетенції: Курс лекцій: [навч.-метод. посібник для студ. мовн. спец. осв.-квал. рівня «магістр»] / Бігич О.Б., Бориско Н.Ф., Борецька Г.Е. та ін.. / за ред. С.Ю.Ніколаєвої – К.: Ленвіт, 2011. – 344 с.**
- 2. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика: підручник для студентів класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / Бігич О.Б., Бориско Н.Ф., Борецька Г.Е. та ін. / за загальн. ред.С.Ю.Ніколаєвої. – К.: Ленвіт, 2013. – 590 с.**
- 3. Практична підготовка магістрантів: педагогічна практика, науково -асистентська практика / Укл.: Соловей М.І., Кудіна В. В., Спіцин Є.С., Бориско Н.Ф., Демчук В.С. – (Вид. 3-тє доп.). – К.: Видав. центр КНЛУ, 2012. – 146 с. (а також видання 2013 р.).**
- 4. Бориско Н. Ф., Майєр Н. В. Організація позааудиторної самостійної роботи студентів магістратури з дисципліни «Методика навчання іноземних мов і перекладу у вищих навчальних закладах» (спеціальність 8.02030304 «Переклад (дві іноземні мови)»): навчально-методичний посібник /– К, 2014. – 74 с.**

5. **Азимов Э. Г. Словарь методических терминов (теория и практика преподавания иностранных языков) / Азимов Э. Г., Щукин В. Н. – Санкт-Петербург: «Златоуст», 1999. – 471 с.**
6. **Гальскова Н.Д. Современная методика обучения иностранным языкам. – М.: Аркти-Глосса, 2000. – 165 с.**
7. **Гальскова Н.Д., Гез Н.И. Теория обучения иностранным языкам. Лингводидактика и методика: учеб. пособие для студ. лингв. Ун-тов и фак. ин. яз. высш. учеб. заведений. 3-е изд. стер. – М.: Издательский центр «Академия», 2006. – 336 с.**
8. **Тарнопольский О.Б. Методика навчання іншомовної мовленнєвої діяльності у вищому мовному закладі освіти. – Дніпропетровськ: ДУЕП, 2005. – 246 с.**
9. **Коряковцева Н. Ф. Современная методика организации самостоятельной работы изучающих иностранный язык / Н. Ф. Коряковцева. – М.: АРКТИ, 2002. – 176 с.**
10. **Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання. Страсбург./Науковий редактор українського видання доктор пед.наук, проф. С.Ю.Ніколаєва – К.: Ленвіт, 2003.**

ДЯКУЮ за УВАГУ!